

ÁLDOZATOK, GAZEMBEREK ÉS HŐSÖK: MELODRAMATIKUS DISKURZUS A KATALÁN MECSETELLENES MEGMOZDULÁSOKBAN

Andits Petra

DOI: 10.25116/kozelitesek 2019.1-2.4

Cikkem a katalán mecsetellenes diskurzust vizsgálja. Új mecsetek tervezése, építése heves vitákat váltott ki az utóbbi időben több európai országban, valamint az Egyesült Államokban. Példaként hozom föl a „Ground Zero” közelében tervezett iszlám központot, vagy a 2012-es olimpia színhelye mellé tervezett mecset ügyét. Ezen akciók tekintetében Spanyolország sem kivétel. Az elmúlt két évtizedben 56 spanyol önkormányzati kerületben került sor mecset ellenes akciókra, ebből 30 Katalóniában történt (Astor 2011). Egy 2010-es felmérés (Observatorio Andalusí) alapján, a Spanyolországi muszlim népesség egynegyede él Katalóniában, és a mecsetek kb. 20%-a található az ország e tartományában. Ennek ellenére a mecsetellenes akciók Katalóniában jelentősen gyakoribbak és intenzívebbek, mint bárhol másutt az országban. A „mecsetellenesség” fogalma alatt a helyi, szomszédsági közösségek és mozgalmak által szervezett fellépéseket értem, a tüntetéseket és petíciók beadását is beleértve, melyeknek célja, hogy megakadályozzák az új mecsetek építését, illetve megnyitását. Kutatásom alapanyagának egy részét a következő katalán városokban lezajlott konfliktusokról rendelkezésre álló archívumokból szereztem: Badalona (2002, 2005, 2007, 2009), Reus (2001–2004), Girona (2008–2009), Mataro (2001) és Santa Colomade Gramenet (2004). Ez a nyersanyag kisebb hányada; a javát résztvevő megfigyelésen alapuló terepmunkán gyűjtöttem ezekben a városokban 2012-ben.

A mecsetdiskurzus Európa-szerte elsősorban a minaretek nagysága, látványossága körül forog. Demonstratív kiemelkedésével a minaret az Európában előretörő iszlám elsődleges vizuális jelképévé vált (Allievi 2009). A mecsetek elleni kollektív kezdeményezések Katalóniában azonban eltérnek az európai mintától, ezek az akciók ugyanis kisméretű és jellegzetes iszlám vizuális elemekkel el nem látott, környezetükbe beleolvadó imaházakra irányultak. Katalóniában, ellentétben Madriddal, nincs fő mecset[1]. Ennek következtében a vallásgyakorlat garázsokból, lakásokból, raktárakból kialakított imaházakban történik (Zapata 2010). Tekintettel a kis méretre és a jellegtelen külsőre, azt gondolhatnánk, hogy ezek nem váltanak ki olyan heves reakciót, mint a kifejezetten vallási célra épült mecsetek, melyek nagyszabású és jól látható iszlám építészeti stílusa fenyegetésként értelmezhető a domináns kulturális és vallási hagyományokra nézve (Cesari 2005a; DeHanas and Pieri 2011). Katalóniában azonban nem ez a helyzet, ugyanis a legtöbb megmozdulás jellegtelen imaházakat célzott meg (Astor 2011).

Az iszlám hagyomány Spanyolországban

A mecsetellenesség tanulmányozása szempontjából Spanyolország különösen érdekes helyszín, ha az iszlám századokra visszanyúló történelmi jelenlétét vesszük figyelembe az országban, amely hosszú ideig mór uralom alatt állt, és a bevándorlók legelső és egyben legnépesebb hullámát is marokkóiak alkották. Az iszlám uralom alatt álló Spanyolország, avagy Al-Andalus a muzulmán civilizáció egyik fő központja volt (George 1998; Lombard 2004). Az Ibériai-félsziget nagy része iszlám fennhatóság alatt állt közel nyolc évszázadig 711 és 1492 között. Al-Andalus nemcsak egy nagymértékben multikulturális társadalom, hanem virágzó kulturális és társadalmi élet színtere volt: filozófusok, matematikusok, költők, mérnökök és építészek központja (Astor 2011). Végül a spanyol inkvizíció számolta fel az iszlám uralmat Spanyolországban (uo., 2011). A hosszan tartó mór uralom, illetve az Észak-Afrikával való történelmi kapcsolat hatására a marokkóiak ismétlődően mint a másság megtestesítői bukkantak fel a spanyol nemzeti diskurzusban (Corrales 2002).

Jelenleg Spanyolországban a muszlim lakosság száma közel másfél millió. Bár a marokkóiak száma messze felülmúlja más muzulmán kisebbségeket Katalóniában, a „muszlim” már nem szinonimája a „marokkói”-nak. Jelenleg több mint 35.000 pakisztáni, 20.000 szenegáli és közel 17.000 gambiai lakóhelye Katalónia. Mindennek ellenére, a kutatások és a saját tapasztalatom is azt mutatják, hogy a helyi lakosok előszeretettel mossák össze az észak-afrikai és dél-ázsiai bevándorlókat, és a „moro” névvel illetik mindannyiukat (lásd Monnet 2001).

Mint fennebb említettem, Katalónia lakói több ellenérzést tanúsítanak a mecsetek iránt, mint más spanyol régiók állampolgárai. Ez a tény igencsak meglepő, ha figyelembe vesszük a Madrid elleni 2004-es terrortámadást. A magyarázat egyszerű: Madridban a marokkóiakat háttérbe szorította számos más bevándorlócsoporthoz, leginkább az ecuadoriak és a románok. Így a mecsetek csak egyetlen szimbólumot képeznek a sok közül a madridi etnikai és vallási sokszínűségben. Ezzel szemben a marokkóiak továbbra is a legnépesebb bevándorlócsoporthoz tartoznak Katalóniában.

A mecsetellenesség lehetséges okai

Egyes kutatók azt állítják, hogy az erős katalán regionális identitás és a nagyfokú asszimilációs törekvés áll a relatíve nagyszámú mecsetellenes megmozdulás háttérében (Gil Araujo 2009). Azonban, ahogy Astor (2012) rámutatott, a kezdeményezések szervezőinek és résztvevőinek nagy hányada első- és másodgenerációs spanyol bevándorló. A jelenség másik érdekes jellegzetessége, hogy a mecsetellenes hangulat Katalóniában nem korlátozódik a régió lakosságának konzervatív szegmensére. Tehát a mecsetellenesség nem csupán ideológiai konzervativizmusban gyökerezik (ibid). A gazdasági megközelítés szintén nem ad magyarázatot a régióban fellépő mecsetháborúra.

Katalóniában a legmagasabb az egy főre jutó jövedelem, és a legalacsonyabb a munkanélküliségi ráta az egész országban. Mindezen túl, a mecsetellenes akciók döntő többsége a jelentős gazdasági növekedés időszakában történt[2] (Astor 2011). Szintén csábító lenne egyszerűen az iszlamofóbiával magyarázni a történeteket. Azonban, ahogy Allievi már korábban rámutatott (2009), a mecsethaborúk középpontjában Európa-szerte nem kizárólag vallási kérdések, illetve az iszlamista szélsőségesektől való félelem áll. A katalán megmozdulások hátterében sokkal inkább egy sor társadalmi probléma húzódik, ideértve a bűnözést, a kábítószer-kereskedést, az etnikai gettók kialakulását, amiket a régóta ott élő lakosok a bevándorlók, elsősorban marokkóiak jelenlétének tulajdonítanak (LaGrange et al. 1992).

Mecsetellenes diskurzusok

A mecsethaború Katalóniában leginkább ipari városokban robbant ki. Ezekre a városokra jellemző a markáns megosztottság az alsó osztálybeli, főként spanyol bevándorlók által lakott külterületek, valamint az őshonos katalánok által lakott gazdagabb, központi városrészek között (Astor 2011). Ezek a perifériás negyedek eredetileg nagy részben a spanyol bevándorlók számára épültek, mostanra viszonylag nagyszámú, többnyire muszlim bevándorló otthonává is váltak. A muszlimok jelentős koncentrációja e negyedekben azt a sajátos felfogást generálta, hogy a bevándorlók „gyarmatosították” e területeket. Azokat a spanyol ajkú lakosokat, akik a külterületekben rekedtek, Róbert Péter „elveszett nemzedék” fogalmával lehet jellemezni (Kolosi és Róbert 2004). Elsősorban időskorú, alsó osztálybeli, Spanyolország déli tartományaiból a 60-es években idevándorolt lakosságról van szó. Az „elveszett nemzedék” kifejezés – bár kiragadtam az eredeti magyar társadalmi kontextusból – találóan fejezi ki e közösség társadalmi alárendeltségét. Erőteljes kulturális és gazdasági szegregáció áldozataivá váltak bevándorlásuk első évtizedeiben, hiszen azt a helyi katalán lakosság a frankóista diktatúra régió ellen folytatott küzdelmeként értelmezte (Candel 1965; Esteva Fabregat 1973; Colomer 1986). Míg a második generáció életében tapasztalható társadalmi elmozdulás, ami a külterületekből való költözést is jelentette egyben, addig az elsőgenerációs spanyol ajkú népesség esetében a mobilitás mint társadalmi és földrajzi elmozdulás csak egy kis szegmensnél érzékelhető.

A helyi lakosok narratíváinak vizsgálata fontos a kutatás szempontjából, hiszen ezek megvilágíthatják a mecsetek szimbolikus jelentőségét a katalán városokban. Társadalomtudósok egyre inkább felismerték a narrativa/frame/diskurzus központi szerepét a társadalmi események értelmezésében (Richardson 1990; Sewell 1992; Somers 1992; 1995; White, 1987). Jelen cikkben elsősorban a frame fogalmat alkalmazom. A frame-ek olyan „értelmezési sémák, amelyek lehetővé teszik, hogy az egyén megtalálja, érzékelje és azonosítsa a saját életében és a világban lejátszó eseményeket” (Snow és Benford 1992:137; Snow et al. 1986, lásd még Tarrow 1994). A frame-ek egyesítik a szociális és/vagy

politikai probléma diagnózisát, a prognózist és a fellépés szükségességének indoklását (Benford és Hunt 1992, Snow és Benford 1988). Mindezen túl, a frame-ek drámai formába rendezik a szereplők és kívülállók identitását.

A katalán mecsetháború frame-jeit Kenneth Burke (1967) melodráma-modelljét alkalmazva közelítem meg. Már pusztán a dráma metaforája különböző okok miatt bizonyulhat hasznosnak konfliktuselemzés alkalmával. Először is megvilágítja a konfliktus „folyamatszerű, interaktív [és] dinamikus” természetét (Benford and Hunt 2001). Továbbá rámutat az érzelmek performatív és kollektívdimenziójára, s lehetővé tesz számunkra, hogy az érzelmeket mint diszkurzív performanszokat kezeljük, amelyeket mindig meghatároz az adott társadalmi és politikai kontextus (Zerilli 2006). Konkrétabban, a melodráma-modell nagyon jól hasznosítható társadalmi és politikai konfliktusok vizsgálata esetén (Schwarze 2006:241). A melodráma nem csupán egyfajta film- vagy irodalmi műfaj, hanem egy mindent átható kulturális és politikai diskurzus is (Anker 2005:23). Hagyományosan három főszereplője van a melodrámának: a szenvedő áldozat, a könyörtelen gazember és a hősiesség megmentő. A melodráma jellemző attribútumai az áldozattá válás, a hősiesség és a gazság, az örök harc a jó és a gonosz között s a karakterek megjelenítése bináris morális álláspontok által (Brooks 1995; Elsaesser 1972). A melodrámára jellemző a szélsőséges érzelmi állapot, amely kevés teret enged az árnyaltságnak, etikai kétségnek, összetettségnek. A melodráma-modell több szempontból játszik fontos szerepet politikai és társadalmi diskurzusok és konfliktusok esetén. Először is a melodráma egyértelmű határt von jó és rossz, igazság és igaztalanság között (Anker 2005:23). Azáltal, hogy drasztikusan meghúzza a határvonalat jó és gonosz között, a melodráma minden problémát és kapcsolatot moralizál; tehát az adott konfliktus nem mint pusztán nézeteltérés, hanem mint alapvető erkölcsi összecsapás jelenik meg (uo. 24). Ezen túlmenően, erkölcsi felháborodás és szimpátia generálása által a melodráma képes elszigetelt személyes vagy helyi bajokat tágabb regionális, nemzeti vagy nemzetközi problémákká alakítani (Schwarze 2006:254). Továbbá, a melodráma inspirálhatja az egység érzetét s az erkölcsi és érzelmi összhangot (uo. 251). Mindezek által csökkenti az adott szituáció összetettségét, egyszerű, következetes magyarázatot és megoldást szolgáltat.

Áldozati frame-ek

A mecsetellenes diskurzusok az egyes kerületek hanyatlását állítják a probléma középpontjába. A diskurzusok három tematikus alappillérre épülnek: 1. a bűnözés és a bizonytalanság terjedése, 2. meg nem érdemelt juttatások a bevándorlóknak; illetve 3. a tisztelet, a fegyelem és a jó modor csökkenése. Nem kétséges ezen „jóléti juttatások – bűnözés – jó modor” diskurzusok bevándorlásellenes színezete, hiszen ezek a narratívák elsődlegesen a muszlim bevándorlókat teszik felelőssé a kerület hanyatlásáért.

A nagyfokú bevándorlás több katalán város spanyol ajkú külterületein azt a széles körben elterjedt képzetet generálta, hogy a kerületek a bűnözés és egyéb jogellenes cselekedetek központjává váltak. A mecset jelenlétét nem egyszerűen a növekvő bevándorlás szimbólumaként értelmezték, hanem olyan tényezőként, amely aktívan szerepet játszik a terület hanyatlásában. A kutatásban résztvevők azt állították, hogy egy mecset, akár a mágnes, egyre több muszlimot vonzana a körzetbe, ami a terület teljes gettósítását eredményezné, és egyben a békés és civilizált élet megszűnését is jelentené. Ezen belül az aktivisták magukat mint áldozatokat, a bevándorlókat pedig mint elkövetőket azonosították. Számos kutató rámutatott az áldozat kijelölésének fontosságára a társadalmi mozgósítás szempontjából (például Gamson 1992; Stanbridge és Kenney 2009). A részletekről egy adatközlő kijelentette: „Látod a hanyatlást? A mocsok, a piszok mindenütt. Ez azóta van, amióta ezek ide megérkeztek. Képzeld el, ha még egy mecset is volna! Az nekik maga a paradicsom lenne! Egyre többen és többen lennének. Nézd meg a szemetet mindenütt, ez már a gettó. Mi, régóta itt élők szeretnénk békében élni. 56 éves vagyok, egész életemben dolgoztam. Megérdemlem a nyugalmat, nem igaz? Azt sem akarom, hogy az unokáim olyan helyen nőjenek fel, ahol dílerok vannak lépten-nyomon, ahol nem biztonságos az élet. Most sikerült elérni, hogy nem épül itt mecset, már most minden koszos, elképzelni sem akarom, hogy mi történt volna, ha még a mecset is megépül...”

Tehát a mecsetháborút érdemes a kerületek etnicizálódásától és gettósításától való félelem tükrében vizsgálni. Az ilyen áldozati frame-ek internalizációja során a bosszús lakók az úgynevezett „fordított rasszizmus”-t alkalmazzák. Van Dijk (1993) szerint a „fordított rasszizmus” az a taktika, amelynek segítségével a domináns csoport tagjai azzal érvelnek, hogy a bevándorlók miatt áldozatokká válnak. Holstein és Miller kimutatták, hogy ha meghatározzuk, ki az „áldozat”, ez dramatizálja és egyben pontosan körbe is határolja a „problémát”, s kulcsfontosságú szerepet játszik annak orvoslásában és a megoldások meghatározásában. Az áldozati retorika egyben azt a célt is szolgálja, hogy felmentse a spanyol lakosságot a felelősség terhe alól. Az áldozattá válás lényege, hogy az áldozat képtelen fellépni az őt ért sérelmek és igazságtalanságok ellen. Clark (1997) szerint az áldozatiság egyik alapvető meghatározója a feddhetetlenség, azaz hogy az áldozatiság állapota nem az áldozatok hibájából következett be (lásd Loseke 1999; Dunn 2004).

Az adatközlők nyilatkozatai nemcsak anyagi veszteséget, hanem egyfajta szimbolikus veszteséget is tükröznek. Ez a szimbolikus veszteség nosztalgikus visszaemlékezésekben fejeződik ki. A kollektív emlékezet kulcsfontosságú szerepet játszott az áldozattá válás folyamatában. Adatközlőim előszeretettel emlegették a dicső múltat, ami a bevándorlás előtti időszakot jelenti. Az aranykort mint a boldogság, az etnikai homogenitás és a közösségi szolidaritás időszakát ábrázolják. Ezekben a szelektíven megkonstruált kollektív emlékekben a korábbi társadalmi törésvonalak, a katalánok,

spanyolok és romák közötti etnikai konfliktusok, valamint más társadalmi problémák elvesztik jelentőségüket (Carreras i García et al. 2006; Garriga 2003; Villarroya i Font 1999; Astor 2011). Halbwachs (1992) a kollektív emlékezetre utaló elméletében megjegyzi, hogy a múlt emlékeit nagyban alakítják a jelenkori aggodalmak és elképzelések. Ez azt jelenti, hogy a múlt idilli békéjét és nyugalját idéző emlékeket – amikor a környéken mindenki spanyol volt – befolyásolják a jelenlegi a város pusztulásával, fizikai és társadalmi hanyatlásával kapcsolatos aggodalmak. A kollektív emlékezet fontos szerepet játszik az áldozati frame-ek kialakulásában, ugyanis erősíti a muszlimok és nem muszlimok közötti szimbolikus határokat, ezáltal megszilárdítja a csoporton belüli szolidaritást. Ezt a következő idézet explicit módon hangsúlyozza: „Amikor kicsi voltam, és mindenki spanyol volt, soha nem volt probléma. A szomszédok békességben éltek és tiszteletben tartották egymást. Most a szomszédok közül sokan pakisztániak. Hangosak, koszosak, nem vagyok rasszista, nem erről van szó, de tényleg meg kell tanulniuk az alapvető normákat. Hogy nem lehet éjjel üvölni, és hogy itt nem dobjuk el a szemetet az utcán, és nem öntjük ki a koszos vizet az ablakon”.

Démonizáló frame-ek

Ahogy Holstein és Miller írja, az áldozat meghatározásával egyben megszületik az elkövető alakja is. Azaz: az ártatlanság és a bűnösség dramatizálása egyidejűleg történik. A társadalmi mozgalmak irodalmának egyik alaptétele, hogy a politikai cselekvés a felelősök azonosításának függvénye. Az ellenfelek kijelölése, ami a legtöbb esetben kisebb-nagyobb mértékű démonizálást is jelent, egyben egy fontos taktikai fegyver, hiszen az általa generált harag és erkölcsi felháborodás a civil mobilizáció fontos alkotóeleme. A rágalalmazás kiterjedt alkalmazása az apátia és a közöny politikai/társadalmi szerepvállalássá alakítására is szolgál egyben. A lakosság gyakran panaszkodik arról, hogy a muszlim bevándorlók a nyilvános tereket „elkommunizálták”, „gyarmatosították”, illetve jelenlétükkel és cselekedeteikkel „beszennyezték”. Nemcsak egyszerűen arról van szó, hogy az invázió megváltoztatta a környék jellegét. Negatívan ábrázolják a bevándorlók kultúráját, értékrendjét, „elmaradottnak”, „primitíveknak” jelenítik meg őket, olyan „civilizálatlan barbároknak”, akikből hiányzik a szándék az alapvető polgári normák elsajátítására, és akiknek a jelenléte pusztulást hoz a környékre. Az egyik adatközlőm így beszélt: „Nézd, nem vagyok rasszista, de ... csak próbálj meg itt élni. [...] Ha itt élnél, akkor látnád igazán, hogy milyen piszkosak, zajosak, és hogy mindent elfoglalnak. És még kiváltságokat is élveznek. Ha mecsetet akarnak, hát megkapják. Több joga van egy bevándorlónak, mint nekem. Ez nem jó így!”.

A mecsetellenes aktivisták úgy érzik, a helyi és regionális politikusok elhanyagolták őket azáltal, hogy indokolatlan politikai és pénzügyi támogatást biztosítanak a bevándorlóknak, és engedélyezik új mecsetek építését. Ez azt jelenti, hogy nemcsak a bevándorlókat, hanem a helyi politikai

berendezkedést és a helyi politikusokat is bírálják gyengeségük, korruptségük és részrehajlásuk miatt. Annak ellenére, hogy ilyen módon a felelősség, illetve bűnösség megoszlik a bevándorlók és a hatóságok között, a felfogás, miszerint az állami hatóságok előtérbe helyezik a bevándorlók igényeit a helyi lakosok igényeihez képest, szintén hozzájárul a muszlim bevándorlók elleni negatív érzelmek mélyüléséhez. Egy adatközlőm kijelentette: „Úgy éreztük, hogy a helyi hatóság elhagyott minket. Hihetetlen, hogy több joguk van nekik [muszlim bevándorlók], mint nekünk. A helyi hatóságokat a mi problémánk nem érdekli ... ide építik nekünk a mecsetet, hogy minél messzebb legyen a saját környéküktől! Ahol ők (helyi képviselők) élnek, természetesen. Nem törődnek ezek itt semmivel, nézd meg ezeket a padokat ... piszok mindenütt...!” (Javier, 42 éves).

Heroizáló frame-ek

A harmadik momentum Burke melodráma-modelljében a heroizálás, ami a mobilizáció fontos mozgatórugója. A heroizálás célja az, hogy a kollektív energia által keltett intenzív érzelmeket, mint a harag és a felháborodás, konkrét politikai cselekvéssé alakítsa át (Blain 1994:823–24). A mozgósítás egyik alaptétele egy olyan diskurzus felépítése, amely veszélyt és fenyegetést sugall, de egyben az aktorok potenciális politikai erejét és képességét dicséri. Miután a közvéleményt meggyőzték a fennálló veszély nagyságáról, az aktivistáknak el kell hitetniük a potenciális aktorokkal, hogy képesek változást előidézni. Tehát a társadalmi mozgalmak drámáiban nemcsak a bűnösök szerepét, hanem a hőskét is meg kell formálni, azokét, akik majd harcolni fognak az elkövetők ellen (Blain 1994:819–820).

Az aranykorra való visszaemlékezés, amikor a spanyol lakosok békében és jólétben éltek, nemcsak az áldozati retorika fontos építőköve, hanem döntő szerepet játszik a heroizálás frame-jeiben is. Ezidáig kevés kutatás foglalkozott a kollektív emlékezet és a kollektív akció közötti kapcsolattal, így keveset tudunk arról, hogy a társadalmi csoportok emlékezete hogyan befolyásolja a csoport tagjait a politikai részvételben (Harris 2007:20). Az eddigi eredményeim azt mutatják, hogy a kollektív emlékezet aktivizálja az adott csoportok tagjait, olyan módon, hogy erősíti társadalmi öntudatukat. A kutatási adatok igazolják, hogy az „arany múlt” és a korábbi társadalmi ellenállás emlékei, amikor az újonnan érkezett spanyol lakosoknak saját maguknak kellett harcolniuk a jogaikért a helyi önkormányzatnál, pozitívan hatottak a mobilizációs folyamatokra. Ezek a korábbi lokális harcokról szóló narratívák egy keretet alkottak, s ennek tükrében ábrázolták a jelenlegi, gettósítás elleni küzdelmüket. Továbbá a kemény munkáról és a lakosok elhivatottságáról szóló történetek biztosították az aktorok számára a szükséges érzelmi energiát, ami elengedhetetlen a kollektív cselekvéshez. A kollektív emlékek segítségével az áldozatszerep uralkodó érzelmeit – ilyen például a személyes sértettség, a tehetetlenség-érzet, a csalódottság és a frusztráció – aktivitást elősegítő érzelmek váltották fel, mint

például a düh, a felháborodás és a cselekvési kényszer (Jasper 1998; Gamson et al. 1982; Gamson 1992). Egy adatközlőm kijelentette: „Tudod, a szüleim Andalúziából jöttek ide egy fillér nélkül. És kemény munkával kikaparták maguknak és a gyermekeiknek a gesztenyét. Keményen dolgoztak, kemény életük volt. De harcoltak. Mi is harcolunk a környéken. Itt nőttem fel, én ide kötődöm, nem fogom feladni, nem fogok elmenni. Az előző generáció erős volt, és erős gyerekeket nemzettek. A szüleim és a többiek harcoltak az önkormányzatok ellen, elszenvedték a diszkriminációt, de harcoltak tovább a jogaikért. Nem vagyunk mi sem kis nyápicok...” (Adria, 28 éves).

Konklúzió

A nagyfokú mecsetellenesség Katalóniában fontos társadalmi, politikai és jogi következményeket vont maga után. Számos esetben a mecsetellenes akciók sikeresek voltak és meggátolták új mecsetek létrehozását az adott környéken. Moreras (2009) szerint a régióban 2003 óta csökkent az új mecsetek építésének aránya. Ezt Moreras azzal magyarázta, hogy a muszlimok tartanak a helyiek esetleges ellenséges érzelmeitől. Az antimecset-retorika hasznos forrásnak bizonyult a konzervatív és szélsőjobboldali politikai pártoknak, amelyek célja, hogy támogatást szerezzenek azokon a területeken, ahol hagyományosan nem voltak nagy befolyással (mint például a Plataforma per Catalunya).

Ez a kutatás azt mutatja, hogy a muszlimellenes érzések nem féltetlenül skatulyázhatók be az iszlamofóbia kategóriájába. Sőt, az elmondottak bizonyítottak, ezek az érzések jelenthetnek egyszerűen félelmet vagy indokolt aggodalmat, amelyek racionálisan az érintettek szomszédságában lezajló negatív fejleményekhez köthetők. Az uralkodó tényező a katalán mecsetellenes diskurzusban nem a tény, hogy a muszlimok nem fehérek/keresztények/európaiak, hanem a jelenlétük a városi térben. Az iszlamofóbia kifejezés egy extrém változattá radikalizálja és redukálja ezeket a gondolatokat, emóciókat. Az iszlamofóbia kategóriája az összes reaktív jelenséget egyazon formára redukálja, mivel nem képes megragadni az árnyalatokat, különbségeket és fokozatokat (Allievi 2009). Ez természetesen nem jelenti azt, hogy az iszlamofóbia nem létezik. Azonban érdekesebb volna egy növekvő muszlimellenes klímáról beszélni Katalóniában, ami bizonyára nem kevésbé aggasztó.

[1] A 690 spanyolországi mecsetből, csupán 13 célzottan vallási célra épült, jól látható iszlám építészeti stílusjegyekkel ellátott mecset, a többi jellegtelen külsejű imaház (Astor 2011).

[2] A legnagyobb mecsetellenes hullám 1995 és 2007 között zajlott Katalóniában. Ebben az időszakban a régióban az egy főre jutó jövedelem szinte megduplázódott (14000 euróról 27500 euróra) (Astor 2011). Ugyanebben az időszakban a régió munkanélküliségi rátája 19%-ról 7%-ra csökkent (ua.).

Felhasznált irodalom:

- Allievi, Stefano ed. 2009 Conflicts over Mosques in Europe. Policy Issues and Trends. Network of European Foundations' Initiative on Religion and Democracy in Europe and Alliance Publishing Trust. In collaboration with Ethnobarometer.
- Anker, Elisabeth 2005 Villains, victims and heroes: Melodrama, media and 9/11. *Journal of Communication* 88(1):22–37.
- Astor, Avi 2011 Mobilizing against Mosques: The Origins of Opposition to Islamic Centers of Worship in Spain. Unpublished PhD Thesis, University of Michigan
- Astor, Avi 2012 Memory, community, and opposition to Mosques: The case of Badalona. *Theory and Society* 41 (4):325–349.
- Benford, Robert D. & Hunt, Scott A. 1995 Dramaturgy and Social Movements: The Social Construction and Communication of Power. In Lyman, S. M. ed. *Social Movements. Critique, Concepts, Case-Studies*. London, Basingstoke: Macmillan, 84–109.
- Blain, Michael 1994 Power, War and Melodrama in the Discourse of Political Movements. *Theory and Society* 23:805–837.
- Brooks, Peter 1976 *The Melodramatic Imagination*. New York: Columbia University Press
- Brooks, Peter 1995 *The melodramatic imagination: Balzac, Henry James, melodrama, and the mode of excess*. New Haven, Yale University Press
- Burke, Kenneth 1967 *Language as Symbolic Action*. Berkeley, University of California Press
- Candel, Francisco 1965 *Los otros catalanes*. Madrid, Península
- Cesari, Jocelyne 2005 Mosque conflicts in European cities: Introduction. *Journal of Ethnic and Migration Studies* 31(6):1015–1024.
- Carreras i García, Montserrat, Emili Ferrando Puig and Joan Villarroya i Font, eds. 2006. La immigració a Badalona durant el Segle XX. Badalona, Museu de Badalona
- Clark, Candace 1997 *Misery and Company: Sympathy in Everyday Life*. Chicago, University of Chicago Press
- Colomer, Josep M. 1986 Cataluña como cuestión de estado: La idea de nación en el pensamiento político catalán (1939–1979). Madrid, Tecnos
- Corrales, Edu ed. 2002 Marruecos y el colonialismo español (1859e1912). De la guerra de A frica a la “penetracion pacifica”. Barcelona, Edicions Bellaterra
- DeHanas, Daniel N.–Zacharias P. Pieri 2011 Olympic proportions: The expanding scalar politics of the London ,Olympics Mega-Mosque’ controversy. *Sociology* 45(5):798–814.
- Dunn, J. L. 2004 The politics of empathy: Social movements and victim repertoires. *Sociological Focus*, 37:235–250.

-
- Elsaesser, Timothy 1972 Tales of sound and fury: Observations on the family melodrama, *Monogram*, 4:1–15.
- Esteva Fabregat, Claudio 1973 Inmigración, etnicidad y relaciones interétnicas en Barcelona. *Ethnica* 6:71–129.
- Gamson, William. A. 1992 The Social Psychology of Collective Action. In Morris, A.–Carol McClurg Mueller, C. eds. *Frontiers in social movement theory*. New Haven, Yale University Press
- Gamson, William A.–Fireman, B.–Rytina, S. 1982 Encounters with Unjust Authorities. Homewood, The Dorsey Press
- Garriga, Carme, ed. 2003 Els Gitanos de Badalona: Una aproximació sociològica. Barcelona, Diputació de Barcelona. Àrea de Benestar Social
- George, Linda S. 1998 *The golden age of Islam*. New York, Benchmark Books
- Gil Araujo, Sandra 2009 La gestión de la cuestión nacional: España y Cataluña en perspectiva. In Políticas y gobernabilidad de la migración en España, ed R. Zapata Barrero, 227–246.
- Halbwachs, Maurice 1992 *On collective memory*. Chicago, University of Chicago Press
- Harris, Erika 2007 Moving Politics Beyond the State: The Hungarian Minority in Slovakia, *The Central European Review of International Affairs* 27:43–62.
- Holstein, James–Miller, Gale 1997 *Social Problems in Everyday Life*. Greenwich, Jai Press
- Jasper, James M. 1998 The Emotions of Protest: Affective and Reactive Emotions in and Around Social Movements. *Sociological Forum*, 13:397–424.
- Kolosi Tamás–Róbert Péter 2004 A magyar társadalom szerkezeti átalakulásának és mobilitásának fő folyamatai a rendszerváltás óta. In *Társadalmi riport 2004* (Kolosi Tamás, Tóth István György, Vukovich György szerk.) Budapest, TÁRKI, 48–74.
- Lombard, Maurice 2004 *The golden age of Islam*. Princeton, Markus Wiener Publishers
- Loseke, Donileen 1999 *Thinking About Social Problems: An Introduction to Constructionist Perspectives*. New York, Aldine de Gruyter
- Monnet, Nadja 2001 Moros, sudacas y guiris, una forma de contemplar la diversidad humana en Barcelona. Scripta Nova. *Revista Electrónica De Geografía y Ciencias Sociales* 5(94) 58.
- Moreras, Jordi 2009 Una mesquita al barri: Conflicte, espai públic i integració urbana del oratoris musulmans a Catalunya. Barcelona, Fundació Jaume Bofill.
- Observatorio Andalúsí 2010 Estudio demográfico de la población musulmana. Madrid, UCIDE
- Richardson, Laurel 1990 Narrative and sociology. *Journal of Contemporary Ethnography* 19(1):116–135.
- Schwarze, S. 2006 Environmental melodrama. *Quarterly Journal of Speech*, 92(3), 239–261.
- Sewell, William H. Jr. 1992 Introduction: Narratives and social identities. *Social Science History* 16(3):479–488.

- Snow, David A.–Benford, Robert D. 1992 Master Frames and Cycles of Protest. In Morris, A. D.–McClurg Mueller, C. eds. *Frontiers in Social Movement Theory*. Morris, New Haven, Yale University Press, 133–155.
- Snow, David A.–E. B. Rochford Jr.–Steven K. Worden–Robert D. Benford 1986 Frame alignment processes, micromobilization, and movement participation. *American Sociological Review* 51(4):464–481.
- Somers, Margaret R 1992 Narrativity, narrative identity, and social action: Rethinking English working-class formation. *Social Science History* 16(4):591–630.
- Somers, Margaret R 1995 Narrating and naturalizing civil society and citizenship theory: The place of political culture and the public sphere. *Sociological Theory* 13(3):229–274.
- Stanbridge, K.–Kenney, J. S. 2009 Emotions and the campaign for victims' rights in Canada. *Canadian Journal of Criminology and Criminal Justice* 51(4): 473–509.
- Tarrow, Sidney G. 1998 *Power in movement: Social movements and contentious politics*. Cambridge, Cambridge University Press
- Villarroya i Font, Joan, ed. 1999 *Història de Badalona*. Badalona, Museu de Badalona
- White, Hayden 1987 *The content of the form: Narrative discourse and historical representation*. Baltimore, Johns Hopkins University Press
- Zapata Barrero, Ricard 2003 The “discovery” of immigration in Spain: The politicization of immigration in the case of El Ejido. *Journal of International Migration and Integration* 4(4):523–539.
- Zapata Barrero, Ricard 2006 The Muslim community and Spanish tradition. In *Multiculturalism, Muslims and citizenship: An European approach*, edited by T. Modood, A. Triandafyllidou and R. Zapata-Barrero. New York, Routledge, 143–161.
- Zapata Barrero, Ricard 2008a Moroccan immigrants in Spain: An overview of main topics and normative challenges. *The Maghreb Review* 33(1):35–68.
- Zapata Barrero, Ricard 2008b Perceptions and realities of Moroccan immigration flows and Spanish policies. *Journal of Immigrant Refugee Studies* 6(3):382–396.
- Zapata Barrero, Ricard 2010 Theorizing State behavior in international migrations: an evaluative ethical framework. *Social Research* 77(1): 325–352.
- Zerilli, Federico M. 2006 Sentiments and/as Property Rights: Restitution and Conflict in Post-Socialist Romania. In Svašek, Maruška ed. *Postsocialism: Politics And Emotions in Central and Eastern Europe*. New York, Berghahn Books, 74–94.